

Øvelse 1: Fordommer og barrierer

Dette er en øvelse hvor elevene skal reflektere rundt barrierer og fordommer personer med funksjonsnedsettelse møter. Elevene skal se to videosnutter og jobbe med refleksjonsspørsmål.

MÅL:

- Reflektere over noen av barrierene personer med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom kan møte på i hverdagen.
- Reflektere over fordommer som finnes om personer med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom.

RELASJON TIL LÆREPLANVERKET:

Overordnet del av læreplanverket:

- 1.1 Menneskeverdet
- 1.2 Identitet og kulturelt mangfold
- 1.3 Kritisk tenkning og etisk bevissthet
- 1.6 Demokrati og medvirkning
- 2.1 Sosial læring og utvikling

Tverrfaglige temaer:

- 2.5.1 Folkehelse og livsmestring
- 2.5.2 Demokrati og medborgerskap

Kompetansemål – Kunnskapsløftet 2020:

Samfunnsfag 10.klasse:

- Drøft hvordan fremstillinger av fortiden, hendelser og grupper har påvirket og påvirker holdningene og handlingene til folk.

Samfunnskunnskap Vg1/Vg2:

- Reflektere over utfordringer i samband med grensesetting og drøfte ulike verdier, normer og lover som gjelder kjønn, seksualitet og kropp.

KRLE 10.klasse:

- Utforske andres perspektiv og håndtere uenighet og meningsbrytning
- Reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til det å vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn.

Religion og etikk Vg3:

Diskutere problemstillinger knyttet til gruppebaserte fordommer, rasisme og diskriminering.

Kompetansemål – Kunnskapsløftet 2006:

Samfunnsfag 10.trinn:

- Gjøre rede for begrepene holdninger, fordommer og rasisme og vurdere hvordan holdninger kan bli påvirket, og hvordan den enkelte og samfunnet kan motarbeide fordommer og rasisme.

Samfunnsfag Vg1/Vg2:

- Drøfte årsaker til at fordommer, rasisme og diskriminering oppstår og hvilke tiltak som kan motvirke dette.

KRLE 10.trinn:

- Drøfte etiske spørsmål knyttet til menneskeverd og menneskerettigheter, likeverd og likestilling, blant annet ved å ta utgangspunkt i kjente forbilder.

Religion og etikk Vg3:

- Føre dialog med andre om aktuelle etiske spørsmål.

TID 45-60 minutter

MATERIALER:

- Ark og penn til alle gruppene.

FORBEREDELSE:

Finn frem videoene som skal vises frem:

- Episoden om Rullestolbrukere i NRK sin serie Ikke spør om det!: <https://tv.nrk.no/serie/ikke-spoer-om-det/2019/MDNY14000219/avspiller>
- Norsk revmatikerforbund sin video: Usynlig syk – når skinnen bedrar: <https://www.youtube.com/watch?v=97e9pEtHAXg>

FREM GANGSMÅTE:

1. Spør elevene hva de forstår med følgende begreper: Stereotypier, fordommer diskriminering.
2. Forklar begrepene kort. Få frem at brede generaliseringer om grupper av mennesker («stereotypier») veldig sjelden er sant eller gjelder for alle! Når slike generaliseringer blir allment akseptert, blir de ofte brukt til å rettferdiggjøre diskriminering, mobbing, overgrep – og verre ting. (Se bakgrunnsinformasjon om nødvendig i kapittel 2. *Hvordan håndtere normer og holdninger for funksjonsnedsettelse?* og 5. *Språkbruk og hatprat i verktøyet «Kronisk inkludering»*: <https://ungefunksjonshemmede.no/ressurser/kurs/kronisk-inkludering/>
3. Spør om elevene kan komme på noen eksempler på stereotypier knyttet til personer med funksjonsnedsettelse. Kan de komme på eksempler hvor personer med funksjonsnedsettelse blir diskriminert?
4. Del elevene inn i grupper på rundt 5 personer. Forklar elevene at de skal se to videoer, og etter det skal gruppene diskutere noen spørsmål knyttet til videoene.
5. Del ut ark og penn til alle gruppene. La gruppene diskutere i 15-20 minutter. Deretter samles klassen til oppsummering.

Refleksjonsspørsmål til videoene:

- Hvilke barrierer eller utfordringer møter personene i videoene på?
- Hvilke antagelser eller fordommer møter personene i videoene på grunn av funksjonsnedsettelsen sin?
- Hvordan kan det være å ha en synlig funksjonsnedsettelse? Hvordan kan det være å ha en usynlig funksjonsnedsettelse? Er det noen likheter/ulikheter mellom fordommene og barrierene personene med usynlige funksjonsnedsettelser og synlige funksjonsnedsettelse møter?

OPPSUMMERING MED ELEVENE:

- Be elevene fortelle om hva de har kommet frem til, og prøv å få elevene til å diskutere svarene som kommer frem.
- Hva kan vi vite om andre bare ved å se på dem? Er det mulig å vite hvordan andre personer er og hva de kan gjøre bare ved å se på dem?
- Hvorfor antar vi så mye om andre uten å egentlig vite noe om dem?

TIPS:

- Les gjennom *Tips til gjennomføring av øvelsene* som du kan finne her: <https://ungefunksjonshemmede.no/ressurser/kurs/kronisk-inkludering/materiell/tips-til-ovelsene/>
- Det kan være hensiktsmessig å prate litt med elevene om funksjonsnormen. Se kapittel 2. *Hvordan håndtere normer og holdninger for funksjonsnedsettelse?* i verktøyet Kronisk sykdom: <https://ungefunksjonshemmede.no/ressurser/kurs/kronisk-inkludering/inkluderende-skolemiljo/2-hvordan-handtere-normer-og-holdninger-for-personer-med-funksjonsnedsettelse/>
- Under oppsummeringen med elevene kan det være en god mulighet til å snakke om hva en funksjonsnedsettelse er (Se verktøyet Kronisk inkludering *Ung og funksjonshemmet (Hva er en funksjonsnedsettelse og Ungdomstid og overganger:* <https://ungefunksjonshemmede.no/ressurser/kurs/kronisk-inkludering/ung-og-funksjonshemmet/hva-er-en-funksjonsnedsettelse/>). Få frem at funksjonshemming ikke er en individuell egenskap, men et forhold eller en situasjon som kan oppstå i individets møte med samfunnet/de fysiske omgivelsene.